

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj: Négy hasznos postásért 6 kr. Nagyobb terjedelmű hirdetésekért... Kéziratok vissza nem adandók.

Előfizetési árak: Helyben és postán küldve. Egy évre... Egy év után 5 kr.

ára juttatni, Koszorús-ésénk érte- n kizárólag nőtt kenő- árusításra, megkötőbb kr. kr. kr. kr. zhoz szál- GAR. ellen! K. gozott, nehéz, rkon: KARÓ ppal és élénk akaró és 1/2 méter t, darabját 2 ik száma, összeg bekül- OCHER ENDRE VÁN K. háztartási cik- NBN. ja pontos ki- és gyári árak az őszi és téli ujon-an érke- nagyválaszték- rendezett Dit- s Brünner-féle a onak elősment bánnyú salon, és asztali petro- mpáit, s minden rtozó cikkek aktárát. isztelettel NYITZKY ANDRE. árjegyzékek ki- ra bérmentve. enek. sz. főtisz- bagaméri andó tehén. bagamérban lban s Ödönnel.

Közigazgatásunk reformja.

(Befejező közlemény.)

III. Egyik legnagyobb hibája a mai közigazgatási életnek a városi rendőri hatóságok elmaradottsága, rendszeretlensége és a jelen- tekenyebb rendőri állásoknak oly egyének által való betöltése, kik hivatásukat a leg- szerényebb igényeknek megfelelőleg sem ké- pesek betölteni.

Nem csak a kvalifikációs törvényt kell e tekintetben módosítani, hanem az egész városi rendőri hivatalt egész új alapon szervezni.

A jelen közigazgatási törvények szerint, a városi rendőri hivatalhoz van utalva a tulajdonképeni rendőri ügyeken kívül, első fo- ku elbírálásra: ipar-, kereskedelmi-, 20 frtig terjedő polgári peres-ügyek és több oly természetű ügyek, melyek helyes elbírál- hatására sokkal magasabb qualificatio kell, mint a mennyi ma az ezen ügyek felett bírás- kodó rendőrségi hivatalnok részére megál- lapítva van, mert maga a városi főkapitány egyedül mindezen ügyeket el nem intézheti, sőt azok elintézését figyelemmel sem kísér- heti, — kisebb képzettségű egyének pedig ezen törvényismeretet igénylő ügyek felett igen alacsony a bíraskodni képesek.

A tulajdonképeni rendőri ügyek a ren- dőrségnél meghagyandók volna, azonban a rendőri hivatalt a kir. csendőrség mintá- jára kellene szervezni.

Az ipar-, kereskedelmi-, közegészségi- és polgári peres-ügyek egész külön szer- vezett hivatalra volna bízandók, kiknek tagjai megkiváncsolt qualificatióval bírnának. Nagy hiánya a jelen közigazgatási tör- vénynek az is, hogy az arvaszéki, vagy is a gyámhatósági hivatal tagjaitól sem kívánja meg azon képzettséget, mely a rendkívül fon- tosabb árvaügyek elintézéséhez szükséges volna, — holott ha azok azzal bírnának, a hagyatéki ügyek letárgyalását nem kellene a sok költséget okozó kir. közjegyzőknek ki- adni. — A dolog természeténél fogva azt, az arra utalt arvaszéki ülnökök intézhetnék el, minden díj nélkül éppen úgy, mint az igazságszolgáltatási ügyeket a törvényszék, vagy a járásbíró intézi el.

S mi legfőbb s mi egy jó közigazgatási rendszer legelső feltétele: a közigazgatási bi- ródság, melynek felállítását évtizedek óta sür- getik, szervezendő és pedig nemcsak egyedül Budapesten, hanem decentralisálva, legalább is úgy, mint a kir. táblánál most tervben van véve.

Természetes, hogy egy szerves köz- igazgatási rendszer sokkal több pénzbe fog kerülni, mint az államnak, mint a törvény- hatóságoknak s feltehető a kormányról, hogy akkor, midőn a közigazgatásunk reformját ko- melyan keresztül akarja vinni, ez eshetősé- gel már előre is számot vetett s a kiadási többletnek mi módon való fedezéséről előre is gondoskodott, mert különben az egész re- formnak semmi komoly alapja és számba ve- hető eredménye nem is lehet.

A mi a törvényhatóságok többi költségeit illeti, különösen a városoknál, tisztába kell

lenni mindenképp azzal, hogy ezen több költségeket a községi adók felemelése által lehetetlen fedezni. Mert a községi adók, az egész országban oly magasak, hogy azok felemelése által több kár okoztatnék a pol- gároknak, mint a mennyi hasznot hajtani ké- pes volna a legjobb reform is.

E tekintetben a kormánynak kell gon- doskodni. A kormánynak feladata lehetővé tenni a törvényhatóságoknak azt, hogy az al- kotandó új közigazgatási törvény ne csak ma- laszt legyen, hanem életet is nyerjen t. i. a törvényhatóságok képesek legyenek annak meg is felelni.

Ha a kormány ezen köteletségének meg- felel, csak egy régi tartozásának tesz eleget. Ugyanis a törvényhatóságok régi idő óta ké- rik, hogy az állami közigazgatás körébe tar- tozó teendőket, miket a törvényhatóságok saját maguk által fizetett tisztviselők által a kormánynak végeznek, — e költségük meg- térítessenek.

Ilyen az állami adó s illeték be- hajtása, kataszteri birtok-ívek nyilvántartása és vezetése, — az átvonuló katonaság be- szállásolási költsége, a tolonczozási költségek stb., melyek jogszerűleg az állam terheit kell hogy képezze.

Ha a törvényhatóságok e költségök meg- kíméltetnek, vagy azok költségei részükre megtérítendők, úgy a közigazgatás reform- jával járó több költségek rezedetéről is — a törvényhatóságokat illetőleg — gondoskodva lenne. — Ezen kérdés reformjának kérdése- vel egyidejűleg okvetlenül megoldandó lesz.

De még sok idő kell hozzá, hogy idáig érjünk. Ily nagyszabású átalakulás évek mun- kája lesz, mert ily mélyreható változások pár hét, vagy hónapok alatt el nem intézhetők.

Első sorban megállapítandók az elvek és tervek, mely irányban és alapon lesz reform keresztül viendő.

E tekintetben a kormány végleges meg- állapodását, okvetlenül meg kell előznie a törvényhatósági tanácsokosoknak, s csak ak- kor, midőn e par excellence hivatott testüle- tek véleménye és javaslata előtte fekszik, csak akkor lehet képes a kormány e mélyre- ható kérdések felett az ország érdekében meg- felelőleg dönteni.

A munkának meg kell indulni mielőbb, mindenfelé. Van az országnak 52 megyéje s ugyanannyi városa, illő, hogy e tekintélyes szám kellő módon hozzájáruljon e nagy hordejű munka kezdeményezéséhez és nagy szé- gyen lenne, ha e hozzájárulás elmaradna.

Vitakozzanak s értekezzenek a köziga- zatás emberei behatárolt és komolyan, mert a dolog nem könnyű és az elhamarkodás ránk nézve a lehető legveszedelmesebb.

Ama törvény, mely alkotandó lesz, ha- zánk jövője felett fog dönteni, mert a köziga- zatás reformjának kérdésével Magyarország jó- vája van kockára téve.

Azért mi csak oly törvény alkotásához járulhatunk hozzá: mely közigazgatási rendsz- rünk javítását és tovább fejlesztését a legta- rtozóbb önkormányzati princípumok mellett állapítja meg, mely törvény soha el nem évü-

lő codexét képezze a magyar nemzet helyes alapokra fektetett önkormányzati szabadságának!

Arkay Kálmán.

— Országgyűlés. A képviselőház okt. 21-én tartott ülésein, a napirend előtt Helfy Ignác a ház elnökéhez azt a kérdést intézte, hogy a „cs. és k.“ ügyében kiadott királyi kézirat olvastassék fel az országgyűlésen. — Tisza miniszterelnök azonban sietett elütni e kérdést és ellene volt, hogy a királyi kézirat hivatalosan közöltessék a képviselőházzal. — (Polonyi G.: „Hát a Janszky-est alkal- mával?“) Erre Helfy kijelenté, hogy e kérdést még szóvá fogja tenni. Mi a ma- gunk részéről is úgy fogjuk föl a kérdést, hogy ennek a királyi kéziratnak, mely sz o- r o s a n ö s s z e f ü g g a k ö z j o g g a l, s z ü k s é g k é p p e n k ö z l ö t t e t n i k e l l a z o r s z á g g y ű l é s s e l.

Ezután a képviselőház jegyzővé választotta báró Roszner Ervint s a közigazgatási bizottság tagjává Vojnics Istvánt.

Következett a közutakról szóló törvény- javaslat tárgyalása, melyet Bezerédy Viktor előadó vezetett be, szakszerű, de e mellett világos előadással. A vitát utána Guener Gyula nyitotta meg, a ki hosszabb és mindvégig nagy figyelemmel hallgatott beszédében indok- olta egy a saját, mint a mérsekelt ellen- zéknek is álláspontját a javaslattal szemben.

Ekkor a tárgyalás fölfüggesztetett, s br. Fejérváry Géza adta meg a már kétszer el- halasztott választ a fekete-sárga zászló ügye- ben, s egyszersmind benyújtotta a számlát azért az „és-ért, melyet az utóbbi napok alatt megadtak. Minden úgy lőn, mint előre mondtuk. Megkaptuk az „és-t a közös had- sereg számára, és megkaptuk a fekete-sárga jelző-zászlót a magyar honvédség számára. De Fejérvárynak minden igyekezete nem volt elég arra, hogy e kérdést az ellenzéknek úgy tudja magyarázni, hogy abban az ellenzék is törvényes intézkedést lásson. Ezt az ellenzék nem volt képes belátni, és folyton zugott Fe- hérváry beszéde alatt, egy ízben pedig, mikor a fekete-sárga zászlót dicsőíteni kezdte, kitört a „hoch“ is.

Irányi Dániel (ki kezdetben „cs. kir. al- tábornagy urnak“ apostrofálta Fejérváryt) méltóságosan csáfoltta meg egyenkint báró Fe- jérváry állításait, s kimutatta, hogy a kormány álláspontja nem korrekt, s a miniszter magya- rázata kórmönfont. Egyszersmind meg is mu- tatta Irányi a tendenciáját, mely a fekete-sá- rga zászló erőszakolásában a katonai körök előtt lebeg.

Fejérváry röviden felelt Irányinak s ezen utóbbi beszédébe ismét vegyített néhány siker- rült ötletet: ámde arra, mikor a miniszter azt fejtette, hogy a fekete-sárga zászlót il- letőleg nem az uralkodó család elfogadott szí- nének kell alkalmazkodni a heraldikához, ha- nem megfordítva, — és az ellenzékéről közbe- kiáltott valaki: „Igy lesz majd a honvédség- nél is!“ — a miniszter nem tudott felelni. — Ülés végén névszerint szavazás volt. — S mindkét ellenzék együtt szavazott a tudom- másul vétel ellen.

tért vissza. A hangverseny után ebédre ma- rasztották, azért tért oly későn vissza. Anyj- nak elkezdte mondani a mit látott és hallott; a társalgást, az öltözékek minden apró rész- letét. A két asszony egyenlő élénkséggel cse- vegett. Az iteletek és vélemények teljes meg- egyezésével ók az arcbán, hangban és moz- dulatban egyaránt hasonlítottak egymáshoz. Együtt töltött egész életük, ugyanazon örö- mökkel s ugyanazon szomorúsággal, mozdhatni egybeforrasztotta őket. — Ugy látszott, hogy nem annyira anya és leány, mint két barátó volt együtt, kik sohasem hagyták el egymást, kiken ugyanazon hatalmas, egyenlő érzelme- k uralkodtak.

— Sok csinos nő volt jelen? — kérdezé d'Abroy asszony.

— Mint rendesen... De igaz, egy bá- jos fiatal leány is jelen volt, kit még sohasem láttam. A legszebb haj s a legszebb szem az övé s egész megjelenésében bizonyos ritka, idegenszerű kellem van. A gyermek kellemé egyesül benne a szűzies büszkeséggel. Eppen kérdezni akartam, hogy kicsoda, midőn el- tűnt a mellékszobában és nem tért vissza többé.

— Ah! — kiálta fel d'Abroy asszony. — És Feri?

Alig mondta ki e szavakat, midőn a kér- dezett belépett. Ez egy fiatal ember volt; élénk mozdulatok, bájos kifejezésű arcz, me- rész, tiszta szemekkel és könnyed, szellemes mosolylyal.

— Jó napot drága anyám! — szölt — s

— Wekerle pénzügyér a budget benyuj- tása alkalmával több fontos nyilatkozatot tett.

Igy többek közt a valuta rendezését ki- látásba helyezé és azt mondá, hogy azonna- hozzá kell fogni e kérdés előkészítéséhez. Ez a valuta rendezés furcsa egy portéka. Mond- hatnók kételtü feyyer. — És nagy óvatosság kell e munkához, mely ha elhamarkodva lát törvény alakjában napvilágot, úgy hatása olyan lehet, mint az egyptomi csapások legsulyo- sabbikának. Valutánk rendezetlen volta legin- kább az agióból látható meg. A magas agió a vámbevételeknél gyarapítja ugyan az állam- bevételeket, de mégsem kívánatos, mert na- gyon terheli az állampénztárt az aranyczim- letek után fizetendő kamatoknál. De van egy más dolog, mely különösen igazolja sokak ide- genkedését a valutarendezéstől. A meddig ugyanis valutánk rendezetlen, addig a kül- földre eladott nyers te rmekeinkért többet ka- punk, mert az idegen piacokról jövő papirok, aranyban fizetendők lévén, mindig nagyobb értéket képviselnek. Ha valutánkat rendezik, az agió nem lehet többé oly jelentékeny és így például exportáló czégeink, — köz- vetve a gazdaközönség is, elesnek ama nye- reménytől, melyet eddig az agió magasságából huztak.

— A Romániával való vám-bonyodalom.

Valahányszor egy román politikai szemé- lység Bécsben időzik és a külügyminiszter- riumban, az udvariasság formáinak megfelelő- leg tisztelg, menten összehozzák a látogatást az osztrák-magyar vámháboru ügyével. Így a heten a román külügyér jelent meg a Ballplatz-on, hogy collegiát Káinky gróffal megátogassa. A bécsi lapok Lahovary ur ezen lépését odamagyarázzák, hogy Romá- nia hajlandóságot mutat a kibékülésre. Nem először bukkan fel e hír a hírlapokban és most is keves hitel nyújtható ezen híreszte- léseknek, hisz nem feleltük meg el, hogy ama törvényjavaslattal, mely egyes beviteli czikke- k vámjának leszállítását cseleztta, a kamara le- sem tárgyalta, mi csak a mellett bizonyít, hogy a román kormány a mostani feszült vi- szony megváltoztatására nem gondol. Pedig a román állapotok már olyanok, hogy azok a gazdasági háborút alig bírják soká el. Vagy mi, a kiknél felmilióra sem rug a defecitunk, magunk sem állunk külföldben?

— Belföldi hírek. A német nyelvű katonai lap címzébe is feleverték már az „und“-szót. — Berzeviczy Tivadár, az allamtikár atyja, Eperjesen, gr. Wenckheim Rudolf pedig Budapesten, elhunytak. — Hir- detményes levelező lapokat ad ki a ker- miniszter, a melyek legkevesebb 5000 pé- dányban rendelkeznek meg. — Uj zászló- aljat szerveznek 1890. jan. 1-től a posta- és távirde-szerepl. — Simor primás f. h. 24 re, Budapestre püspöki értekezletet hívott össze. — A n-s z e b e n i románok bizalmi feliratot intéznek Román M. metropolitához,

d'Abroy asszonyt átölelte, majd Clementinát is s eleje állván így folytató:

— S milyen szép vagy te! De tudod-e, hogy az nagyon rossz szokas, midőn mindun- talan elrejtőzöl az özygek közt, mint ma tetted? Kivéve, természetesen, ha az kaczer- ségből történt. Annyi azonban bizonyos, hogy egy percze sem közeledhettem hozzád és hal- lottam, a mit rólad beszéltek. „Ez a szép d'Abroy kisasszony“ mondták. „Soha sem lát- tuk.“ „Mily kár.“ Ugy látszik, hogy ifju test- véret kissé anyailag vezet be a világra. — „Az igen boldog volna, a ki elérne, hogy neki megtesse.“ „A legintimább férfiak kérék, de ő soha sem akar férjhez menni.“ Ezt mondták minduntalan rólad. S most azt kérdezem tőled kedvesem — és hangja tréfás jellege öltött — hogy vajon meddig fog még ez tartani? — Te rossz fiu — felelt Clementina — ne feledd, hogy én harminczhat éves vagyok. — Te huszonöt éves vagy! — Nézd csak anyám — folytató d'Abroy asszony felé for- dulva, — milyen szép. De nem: ő nem olyan, mint Diána, vagy mint a szent Katha- rina, mert Diána legalább Eudymionnál ka- czérkodott. Az nem mutat jó jelésre, ha valaki erővel istennő, vagy szentnek szerepét akarja játszani.

A nő azért teremtett, hogy nő legyen: jó és boldog nő. Az ördögbe, ez sokkal jobb.

(Folyt. köv.)

A „DEBRECZEN“ TÁRSZÁJA

A SZÜLETÉS TITKA.

— Zola Emil. —

— Francziából fordította: Bertók Jenő —

I. Egy szép májusi estén, midőn még vilá- gos volt s a madarak a fákon csicseregtek, d'Abroy asszony egy karos gyertyatartó mel- lett ült, könyvvel kezében, palotája alsó részé- nek elegáns szobájában. 60 éves asszony volt, gondolkodó, értelmes és szelid fizionómiával. Szép fehér haja dus fonadékban környezte homlokát; arca telt volt de halvány s könnyed ráncokkal. — Ez arcz arról tanuskodott, hogy nyugodt anyagi körülmények közt élt, melyeket azonban megzavarhatott a gond és bú. — A szemek, melyek elmosdott két szinűek voltak, mosolygó melancholiát tükröztek vissza; s a széles ajkak a jószágrol látszóttak tanuskodni. D'Abroy asszony inkább almodott, mintsem olvasott. Olykor az öröm legbensőbb kifejezé- sével tekintett a miniature vidékre, mely szem- ei előtt kitárult. Mindenütt virágok nyiltak; mindent elárasztott az illatár. Ha aggodalmi oly élelnek voltak is, hogy eltörölhetlen nyom- okat hagytak hátra: azok már nagyon mesze- sze mögötte valának és vidor mulatságok fog- lalták el helyüket. E pillanatban, talán a nél- kül, hogy maga is tudta volna, az elmúlt dolgokra gondolt, melyektől már nem kellett

tartania, hogy elaltatott fájdalmaik valaha is- met megújulnak.

Az alkony, az est tédéb levegőjével be- állt; d'Abroy asszony könyvét letette az asz- talra és az órára tekintett.

— Már kilencz óra! — szölt Csöngetet. Egy szolga belépett.

— Leányom még nem tért vissza? — kérde.

— A kisasszony e pillanatban jött haza s azonnal megjelenik önnél, asszonyom.

D'Abroy kisasszony valóban azonnal be- lépett. Bár harmincz évnél idősebb volt, a teljes szépség minden ragyogásával bírt. Arcz- vonásai, melyeknek némi szigorú kifejezésük volt, az elhatározott erélyt fejezték ki. Néki ugyanazokat az aggodalmakat kellett át szen- vednie, mint anyjának s úgy látszott, hogy azokat szinte felíg felede. Fényes toilletben volt, mi járásának kellemes fényeséget adott. Fekete haja és szeme, egyenes orra, ajka, melyet egy titok szigoruan bezárt; mindez oly jelleggel bírt, mintha oly nő lenne, ki lemon- dott a boldogságról, de a ki magát önként feláldozza s nem vádolja a sorost. — Átölelte d'Abroy asszonyt a leány igazi gyöngédségével és barátságával.

— Épen jókor — szölt anyja — te szép és mosolygó vagy. Hadd nézzelek meg kissé. Az öltözék kitünő!

— A ki szavaidat hallja, azt hiszi, hogy így még soha sem láttál.

— Ritkán látlak ily öltözetben.

Clementina leült. Egy zenészi estiylről

a mért az Erkével szemben visszautasító magatartást követett.

Külföldi hírek. Lissabonból írják, hogy a képv. választásokon a kormány többséget kapott. — Kálnoky külföldgyér a legközelebbi 14 nap alatt valószínűleg meglátogatja Bismarck cancellárt. — A szerb trónbeszédet Risztics olvasta fel a skupesina előtt; a hadsereg állandóságát s közg. kérdéseket érint; hangsúlyozza a Balkán népekkel való egyetértést, nem különben Szerbia békés viszonyát a többi államokhoz. — Vilmos herczeg württembergi trónörökösre, a ludwigsburgi templomba kocsizván, egy Klaiber nevű, ulmi munkanélküli mesterlegény forgópisztolyból re: lött. A lövés nem talált; a tettes azt mondta: ideje már, hogy Württembergnek katholicus királya legyen!

KARCZOLATOK.

(A vívmány. — 22 év múlva. — Hát a fekete-sárga lobogó? — „És” annyi. — Und vezér. — Meghalt a k. k. — Rágen kellett volna. — Öngyilkosságok. — Régi történet. — Mi szörnyebb? — Farkas M. és a félmillió deficit. — Az x-lábú tenorista. — Mi az?)

A királynak az és ügyében kiadott kéziratát mi nagy vívmányának tekintjük e nemzetre nézve.

Évtizedek óta hibába küzdöttünk a törvény által rég megadott és-szöcskékért. Kőrösi Sándor bátyánk egy parlamenti ülésen már el is faramucizta.

Most — imé — megkaptuk, a mi után epekedtünk.

Hogy ne tekintenők a királyi engedélyt óriási vívmányának?

Az „elvezett és visszatért” és szöcska nyereség a haza minden fiára. Veszteség csak Tisza Kálmánra nézve.

Benne van a kéziratban az 1875 óta aralkodó miniszterelnök kegyetlen kritikája. „Ezen intézkedés, mely egyszerűsége megfelel az 1867-ik évi idevonatkozó törvények által megállapított államjogi viszonyoknak” stb.

Egy törvény, a melyről — imé — a király maga elősmeri, hogy törvény, csak huszonkét év múlva hajtatik végre!

Tisza Kálmán tizenégy év múlva sem volt képes a törvényt elismertetni; az ellenzék követelése s a Szilágyi Dezső hazaszeretete és erkölcsi ereje kellett ahoz, hogy az három nap alatt elismertessék!

A fekete sárga zászló ott marad a honvéd táborban.

Ezt mondotta báró Fejérvári a parlamentben.

Nos, ha azok a fekete-sárga zászlók, a melyek még fenn lengenek a honvéd-táborban, ott maradnak, a hol vannak, nem változtatják meg a helyüket azok sem, a melyek a porba tiportattak.

Ez a kölcsönösség elve. Ez is valami, a mi egy és-sel van hozzá fűzve a türelmében is, de dacában is kitartó magyar természetéhez.

Visszaemlékezés külföldi utazásomra.

— A „Debreczen”-nek írta: Szűcs István, a m. tud. ak. lev. tagja. — (Folytatás.)

Párisból postakocsin, Franciaország délkeleti részén, Troyes városán keresztül, azon vonalon mely Belfort várát jobbra, Mulhausent városát és a Rajna folyamot balra hagyja, Baselen felé vettem utamat. Éppen virradatkor érkezvén kocsink Schweiz határához, máig sem felejtettem el azon felleges reggelt, mely előnkbe tárult. A Rajna folyam bájos vidéke, Schweiznak ködfátyolból kiuntakozó hegyláncolata, s a reggeli úde levegő eszembe juttatá Csokonaynak eme versét: Zafir színbe felöltözve, Piros bársonnyal környezve, fél kel a nap, s tőle félnék a dörgések sat.

Baselen négy napot töltöttem a reformált egyházközség kebelében, leginkább azon iskolai intézetnek megfigyelése végett, melynek régeente virágzó állapotában, hazánk reformált papjelöltjei szívták magokba a hittudomány tápláló tejét. Baselből azon utvonalon, mely Aarau Kantonban egy hegytetőn meredez, de most már dűledezőfélben levő Habsburg vár romjai alatt vezet, Zürich (Tigurum) városába hajtottam. Ez tehát — gondolám magamban — azon város, melyet a gondviselés telepeül választott azoknak, kik a helvét hitvallásu evangélikusok vallás tudományának lettek megalapítói: Zwinglius, Huldreich, Bullinger, Herrik, Grynei Simon, Miksa Oswald és Béza Tivadar ré-

„És” annyi balszerencse közt Óly sok vizsály után, Elkéave, de törölve nem, Ott e nép közjogán!

A közös hadgyőrnek is megparancsolták, hogy a „k. u. n. d. k.” foganatosításához kellő intézkedéseket eszközölje.

Ujjonnan kell tehát elkészíttetni hadseregünknek a pecsétnyomóit. „Egyéb baj nem lesz belőle. Hir szerint, valamely mameluk képviselő fogja szállítani a megkívántató rezet.

Egy jó nagy stampigliát kérünk, a melylyel a Tisza Kálmán ur háttára nyomjuk az és, az und-szót, nehogy még egyszer elfeledje, hogy a magyar nemzet törvényes jogait nem szabad 22 éven át elösmertlentül hevertetnünk!

A közös hadsereg eddig valószínűleg nem idegenkedett egyéb okból az und-szótól, mint abból, hogy a hét vezérek egyikét is Und-nak nevezték.

A magyar vezérek pedig mindig kek foltokat jelentettek az armádiára nézve.

A k. k. tehát meghalt. Bár előbb kerestünk volna csomót ezen a ká-k-án s akkor hej! sok kedvetlenséget kiméltünk volna meg!

Az 1867-iki törvények köloben — tudunkkal — tudnak valamit a külön magyar hadseregről is.

Imé, tehát még egy és, a melynek érvényesítése feladata marad a 48-as és függ. pártnak.

Ha a kivított és követelését Tisza Kálmán megkezdte volna már 1875-ben, akkor most talán az önálló magyar hadsereget kaptuk volna meg.

Későn kérünk és keveset, tehát ráadásul (mint nyomtatékot a hushoz) kapjuk a honvédség fekete sárga lobogóit.

Öngyilkosságok.

Az öngyilkos királyfi Lövése messze hat. Utána ki csodáljon Öngyilkosságokat?

Ha vér szennyezte ott fenn A korona díszét, Csoda, ha beborítja A műhelyt s az ekét?

Nagy rothadás; a vé n f a Baja véget hol ér? A koronán kezdődött S rothad már a gyökér!

Debreczen hajdan csak óriási szerencsétlenségeket látott, de oly nagy bünsült, mint a Möriz-családé, nem is képzelhetett a halandó.

Az annalsok fenntartják azon, a Hatvani idejében esett történetét, amely szerint a magukra hagyott gyermekek disznóölősdit játszottak.

A nagyobb fia a kisebbiket — játékokban — késsel megölte. Ekkor a saját tetétől megijedt, bele bujt a kemenczébe, a mely éppen kenyérsütéshez volt megrakva. Az asszony haza jött s mit sem gyanítva, a ke-

szint mint papok, részint mint tanárok, előszóval és irásban küzdve állítanak igazságának bizonyítgatásáért, itt szerették hervadtalan koszorut halantékaik körül.

Mai időben Zürich leginkább világhírű realiskoláiról lett nevezetese. Szép vidékén e városnak, ott nyulik el a Zürichi tó, melyen ladikázásom örjára máig is kedvesen emlékezem vissza. — Zürichből kirándulást tettem Bernbe, a szövetséges Kantonok tanácskozásának székvárosába, mely előttem azért is lett emlékezetes, mert egykori főiskolájában, sok jeles, magyar református hazánkfia, kö-zöttük a híres Szilágyi Sámuel is, több éven keresztül öregbíték tudomány előhaladásokat. Innen kifutottam az Interlaken tavára, és a Rigi hegyre. Mindkettő hasonlíthatlan szépség a maga nemében.

Visszatérve Zürichbe, onnan Schaffhausenbe vettem utamat, hol a Rajna zuhatag megszemlélésevel, a természet csodaszertű játékaiknak nagyszerűségéről elmélkedni elég alkalom nyílt.

Innen utam egy hegyoldalban fekvő A renenberg nevű várkastély (mely mint Hortensia királyné tulajdona III. Napoleon francia császár gyermek és ifju kora tartózkodásának helye volt) előtt futván el, Constanza ba érkeztem, a holott is meg-néztem ama nagy gyűlés termet, mely 1414-ik évben megtartott egyházi zsinat tanácskozási helyeül szolgált, s megmutattattam magamnak azon helyet, hol ugyanazon időben Huss János máglya halált szenvedett, s a holott a megkötözve, máglyára felhelyezett mártymidőn szemlelte, hogy a fanatizált sokaság közül egy rajongó öreg asszony minő szentes-

menzében alágyujtott. Mikor észrevette két halott gyermekét, a honyhakéssel magát megölte, a hazaérkező férj pedig — kétségbeesésében — felköté magát.

Ekkor írta az ördög a Hatvani buta diákjának a következő híres verset:

Infans ut verex, puerulus, nupta, maritus: Culeto flamma, fune dolore cadunt!*)

Mily regéket fűznek valaha a Möriz család tragoediájához?

Az a toll, a mely a maga teljességében vetné papírra a rémesetet, talán hitelre sem találna.

Ott az ördög megénekelte, itt elkövette a katasztrófát.

Mi lesz már most súlyosabb bünhődés a szerencsétlen fogoly, Möriz Józsefre nézve:

Meghalni, perczig sem ösmerve szerencsétlenségének egész súlyát, vagy pedig élni és megőrülni, — vagy öngyilkosságba rohanni?

Erre feleljen meg az irgalmas emberi lélek

Csak nem hagynak békét annak a szegény Farkas Menyhértnek, pedig ugyan nem tudnak belőle semmi-fele vallomást ki dugó-húzózni.

De hát mért is nyakgatyák a miatt a potomság 450,000 forintos lutri-nyeremény miatt?

Ahá! tudom már! A deficit éppen félmillió forint s ha azt el tudják tőle ragadni, hát helyre van állítva az államháztartás teljes egyensúlya.

Igaz, hogy illetéknépen nem Wekerle állítaná helyre, hanem Farkas Menyhért, de hiszen a deficit leapasztását is Tisza Kálmán ígérte kilutrizni, mégis Wekerle hajtotta végre!

H. (Kohn) Arnold volt egyidőben a debreczeni színház x-lábú tenoristája. Nem igen állotta meg a helyét s a népszínháznál lefolyt egy évi debut után fogta-kapta magát és Aradon — kávéházat nyitott.

Ezt a jámbort most a m. kir. opera zaidó direktora fellepteti és szerződötteti akarja lyrai tenornak — Broulik helyett.

Mahler direktor ur igazán tartja szavát és csupa h a z a i erőket szerződött a m. kir. operához. Még jobban tartaná azonban szavát s még h a z a i b lenne az igazgatása, — ha a magyar kir. opera Jeruzsálemben volna.

Hogy a király a magyar min. elnök ellenjegyzése nélkül adja nekünk a jándékba a már tulajdonunkat képezett és-t; hogy a kéziratban mentegéti eljárását elődeinek példájával, Ausztria kedvéért, hogy Tisza K. a királyi leiratot nem terjeszti a képviselőház elé; hogy br. Fejérvári kijelenti, hogy a fekete-sárga zászló nem mulik el a honvédségtől s a dolgozókat a képviselő-

*) Bárányként csecsemő, férj és anya gyermekeikkel; Kés, kötelen s úzón, estenek áldozatul.

kedő kézzel és ájtatoskodással viszi a gyü-anagot a máglyához: ó a mártyr csöndes phlegmával csak ezt hangzottatta: O sancta simplicitas! (O h szent egyszerűség!) Constanzból a Bodena taván át Lindaubra hajóztam át gözősön. Soha nem felejttem el elvezését azon gyönyörű napnak. Körülöttem a csöndes időben lágyan lengedező szellő által érintett locsogó kek hullámok, távolabbra a tő jobb partján a ködben uszó környéket koszorúzó magas hegyek, az úde zöld, friss vetemények, fák, füvek, a távol Alpeseken szetszórva, bögve legelésző tehenek, nyakukba függesztett harangok és csöngettyük zengésével, a havasi kürtök, riadozó túllok egymást váltogató fel-fel harsnásával, a kő-borgó vadászok által koronkint kísütött pus-kák, szirtekről szirtekre ütköző ropogásának menenydörgészerű visszhangjaival, közben a koncertben éneklő madarak szimfóniájával, idylli életkörébe varázsolnak a legrózsaiab kedélyt embert is.

A Boden tórol Lindau városánál partraszállva már bajor földön voltam. Bajorország lakosait tekintve, egy esendes, többnyire r. katolikusköböl álló igen buzgó vallásos-tartomány. Postakocsira ültem, s magamra hagyva elgondoltam, hogy most már társaloghatok gondolataim fekete verebeivel. Így is történt az első állomáson, mert a sik földön csak a messziről kékelő bajor erdősegek, és az országtúli jobbra eső vorarlbergi és tiroli havasok kek azurja tették festővé a szemhatár panorámáját. A második állomásnál azonban változás történt. Utitársam akadt és pedig kellemes. Egy szerzetes lépett be

hözám a kocsiába, s engem nyájasan köszöntve, mellém telepedett.

Szerencsés helyzete az a r. katolikus klérusnak, hogy ha valakit azon tiszteletreméltó egyházi rendből keblének istene, tudomány vagygyal, a természet pedig kitűnőbb tehetséggel áldott meg, ezer meg ezer módja lehet annak arra nézve, hogy a megélhetes nyomasztó gondjaitól menekülve, egész életkedvvel elgihessze ki lelki szorját a tudományok tárházából.

Ilynemű ötlet támadott agyamban, a midőn fentjelzett uti társamra függesztetnem figyelmemet. Jól gondozott öltözködés, ajátlatos külső, önértetes, de előzékeny és humánu viselkedés, kimért, mindig talpra esett szózatolás, csakhamar kiérezteték velem, hogy ez új vendégben nem valami közrendű fráterrel, hanem legalább is egy zárdafőnökkel találkozom. Kölcsönös szóváltásunk után, csakhamar rájöttünk, hogy nekünk nem szükség, az idő-járás szokott és unalmas phrazisával pazarolni a tanulságosabb tárgyak megbeszélésére czélszerűen felhasználható kevés órákat. Tehát utitársam csakhamar az ethaogra piát (néprajzot) választotta beszéd tárgyául. Közlésemből megérte, hogy én mint utas Angol-és Franciaországokból jövök, azt említé fel, hogy mind az angol, mind a francia népről sok szépet lehet mondani, azonban figyelmen kívül azt sem lehet hagyni, hogy mindkét nemzet magára nézve is okosabban tenné, ha a közügyekbe túlságos beavatkozással felhagyva, saját magán ügyei rendezésével beelégednék, a közügyek folytatását bizná a kormányra.

h a z l a n y h a, c s a k n e m g y á v a k ö-zönnyel veszi tudomásul, mi az? Az — uraim és hölgyeim! — Egy óda, a melynek czime: „A magyar nem-zethez.” A szövege pedig az, hogy „Kuss!” Gili Balázs. A Möriz-család tragoediája. Debreczen, okt. 22. Apró jellem-vonások. A Möriz család ügyvédjétől, Dr. Kardos Samu urtól, igen érdekes apró jellem-vonásokat hallottunk, úgy a leányra, mint az anyára vonatkozólag, melyeket a következőkben ismertetünk: Midőn egy alkalommal Möriz Erzsébet Dr. Kardos Samu kíséretében Budapestre utazott, felkérték K. S. képviselő urat, hogy járna közbe a honvédelmi miniszternél Möriz József ügyében. A képviselő ur a közbenjártást szívesen megígérte s a dolog megbeszélése végett bizonyos határidőt tűzött ki. Miután azonban a kitűzött határidőben nevezett képviselő Möriz Erzsébetet és Dr. Kardos Samut egy rövid negyedórás megvárakoztatta, Möriz Erzsébet e miatt oly nagy haragra lobbant, hogy Budapestben való időzése alatt, teljes 36 óráig sem etelt, sem italt nem vett magához. Az ügyvéd ur hiába kérte, a leány teljes konokággal ragaszkodott érhethetlen elhatározásához. Ekkor azt mondá neki az ügyvéd: „Maga is csak olyan megátalkodott Möriz-vér, mint a többi!” A leányt azonban még arra se vehette rá, hogy egy pohár vizet igyék. Az anya, özv. Möriz Andrásné, puritán jellemű asszony volt. Óvakodott a feltűnéstől, iszonyattal gondolt arra, hogy a közönség kiváncsiságának tárgya legyen. Midőn attól tartott, hogy a néplapok képbén fogják közölni a királynál való kihallgatását, azt mondta Dr. Kardos Samu ügyvédnek: „1000 frtot a dok ügyvéd urnak, ha e kép megjeleneését megakadályozza.” Mire az ügyvéd ur azzal felelt: „Ilyesmit Magyarországon megakadályozni még a király ő felségének sem lenne hatalmában.” Az ilyen, minden feltűnést kerülő óhajtó nőről nem tételezhető fel az, hogy öngyilkosságra szánta volna el magát. Az árvaszék és törvényszék intézkedései. A depr. árvaszék még vasárnap d. e. felvette a halálesetet s tegnap d. e. 7749. sz. a végzésével úgy az özvegy, mint a leány összes vagyonára nézve zárgondnokul Dr. Kardos Samut, mellé ellenőrlő id. V. á. á. ri Istvánt nevezte ki. A depr. kir. törvényszék ezen intézkedésről tudomással nem bírván, tegnap d. u. szintén zárlatot rendelt a vagyonra 11,935 sz. végzésével, melyben zárgondnokul Bikfalvi Istvánt nevezte ki, a leltározással pedig Paksy Imre közjegyzőt bízta meg, ügygondnokul a távollévő Möriz József részére Kovács József helybeli ügyvédet nevezte ki. Az esti órákban értesítvén a törvényszék Dr. Kardos Samu bejelentése folytán, hogy az árvaszék még a bíróságot megelőzőleg intézkedett a vagyon biztosítása iránt, a zárlatot fentartotta ugyan, de miután ugyanezen kérvény mellett Dr. Kardos Samu Möriz Józsefnek hatóságilag hitelesített generális meghatalmazását bemutatta, Kovács József hatáskörének azonnali felfüggesztésével Dr. Kardos Samut bízta meg a Möriz József érdekeinek képviselésével. Dr. Kardos Samu a hadbírószágot és védenzet a történetekről és tett intézkedésekről értesítendő, holnap délelőtt Budapestre utazik.

(Folyt. köv.)

BOSZNAV J.
 DEBRECZEN, Czegléd-utca.
 Nagyválasztékban

Női ruha szövetek, Kasánok, Flanellek,
 Is mosó barchetek, téli nagy kendők,
CSIPKE- és JUJTA-FÜGGÖNYÖK,
ÁSY- és ASZTALTERITŐK,
 mindentféle ruhadíszek, férfi- és női alsó ingek,
MUFFOK, ESERNYŐK,
 Női ruhák elkészítése
 Vidéki megbízások
 legújabb divat szerint jutányos ár mellett elvállaltatnak
 legpontosabban eszközöltetnek.

SZABÓ LAJOS FIAI CZEGLÉ
 Debreczen, Rózsatér.

Az őszi idényre raktárra érkeztek:

NŐI RUHASZÖVETEK,
 Flanell, Kasán, Moldon,
 Gyapju Himalaya kendők,
 HARASZT KENDŐK,
 Téli harisnyák,
 SZÖNYEGEK, AGYTERITŐK,
 PAPANOK,
 A hírneves cosmanosi gyárból:
Mosó vellezek.

GYŐRI IGNÁCZ
 fehérenemű-, divat-, pipere-, rövidaru- és
 kézimunkák raktára

DEBRECZEN,
 főtér, BIKÁ'szállodával szembe.

Ajánl nagyválasztékban és jutányos
 árak mellett női triko derekak, fiu
 és leány triko és berlini ruhácskák és
 sapkák.

Valódi Jäger áruk.
 Berlini és selyem kendők. Min-
 dennemű téli pamutok és kitűnő minő-
 ségű férfi, női és gyermek harisnyák.

Legujabb kézimunkák
 nagyválasztékban.

Korona-forrás!

Gazdák és iparosok általános hitelszövetkezet
 debreczeni fióktelep árucsernoka.

Előre haladt ásványvíz évad miatt a még
 raktárunkon levő idei töltésű, 2 literes palacz-
 kokban levő, **legjobb minőségű**

KORONA-FORRÁS

viznek palackját **20** krra szállítottuk le.
 Minden egyes üres palack **8** krért vétetik
 vissza.

Tisztelettel
 Gazdák és iparosok általános hitelszövetkezet
 deb. fióktelep árucsernoka
 nagy várad-utca, megyeház mellett.

Korona-forrás!

Hely-változás!

Van szerencsém becses tudomására
 hozni, miszerint
szoba-festő és mázoló-üzletemet
 Rózsa térről kis-csapó-utca 384. számú
 házába tettem át.

Budapesten és külső országi fővá-
 rosokban magamnak kellő tapasztalatot
 szereztem és Debreczenben mint iparos
 megtelepedtem, e szerint elvállalok min-
 den e szakmába vágó munkát, kicsiben
 és nagyban, u. m. szobafestést, mázó-
 lást legujabb olaj flóder kivitellel, palló
 vikszoást, külső falazat meszelését és
 szobák tapettávali bevonását, melyeket
 gyorsan, jutányosan és pontosan telje-
 síttek, legujabb fal- és plafon minták
 szerint.

Magamat a n. é. közönség becses
 pártfogásába ajánlva, maradtam
 tisztelettel
Barta János,
 szobafestő és fénymázoló.

A személyesen tett idei őszi bevá-
 sárlások után felhívjuk a n. é. közönség
 figyelmét raktárunk megtekintésére, a
 hol nem csak a legmagasabb műfizlé-
 nek, de a legszerényebbek is a legna-
 gyobb választék áll rendelkezésére a
 napi szükségletből, mint pénz- és szí-
 vartárca, kalap, keztyű, illatszert, szap-
 pan, sétatob, zsebkész, olló, haj és ru-
 hakefe, fogkefe, tajték pipa és szipka,
 lovagló-, vadászati-, önvédelmi- és uti-,
 valamint díszművek és alkalmi ajándék-
 cikkek, ugyesintéu gyermekjátékok dús
 választéka van összeállítva. — Továbbá

Zsolnai majolika díszművek,
Adler F. és Fia tajtékáruk,
UNGVÁRI CSERÉPKÁLYHÁK
 és
Hermann china ezüst
 egyedüli gyári raktára.

Teljes tisztelettel
szent-királyi és KALENDÁ.

KÖNYV- és KÖNYOMDAI

MUNKAK FELVÁLLALTATNAK.

KUTASI IMRE

KÖNYV- és KÖNYOMDÁJA
 Debreczenben, Főpiacz, Sz. Nagy Karoly-ház. — Ajánlja magát mindentféle

KÖNYV- és KÖNYOMDAI MUNKAK
 gyors és pontos elkészítésére.

Elvállal: tankönyveket, hirlapokat, folyóiratokat és rovatozott iveket,
ÉT-, BOR- és ÁRLAPOKAT; DÍSZMŰVEKET
 arany, ezüst és színnyomatban;
díszes egybekelési- és látogató-jegyeket.

Szóval a nyomdászathoz tartozó megrendelések gyorsan és hiba nélkül, a legjutányosabb árban eszközöltetnek.
A papír gyári árban számítatik.

HIRDETESEKET a kiadásomban hetenkint ötször megjelenő „DEBRECZEN“ cz. hirlapban legolcsóbban
 számítva közléstesznek.

KUTASI IMRE
 könyv- és könyomda tulajdonos.

DEBRECZENBEN, Főpiacz

SZ. NAGY KAROLY-ház.